

MemoriiJurnale

ION NEGOIȚESCU s-a născut la 10 august 1921, la Cluj. A urmat, între 1941 și 1946, cursurile Facultății de Litere și Filosofie – la Sibiu și Cluj. Membru al Cercului Literar de la Sibiu, redactează, în numele grupării, celebra scrisoare deschisă către E. Lovinescu (*Manifestul Cercului Literar*), semnată cu pseudonimul Damian Silvestru și publicată la 13 mai 1943 în ziarul bucureștean *Ziua*, condus de Liviu Rebreanu. A fost redactor al *Revistei Cercului Literar* pe tot parcursul publicării acesteia (ianuarie–august 1945). În 1947, a obținut Premiul scriitorilor tineri al Fundațiilor Regale pentru volumul, aflat în manuscris, *Poeți români*. În perioada 1950–1952, a fost bibliotecar la Filiala din Cluj a Academiei Române. Din 1961 până în 1964, a făcut închisoare din motive politice. După eliberare, a lucrat ca redactor la *Luceafărul* (1965–1967) și *Viața românească* (1968–1971). În 1977, s-a solidarizat, printr-o scrisoare deschisă, difuzată de postul de radio „Europa Liberă“, cu Paul Goma; autoritățile comuniste, de teama unui scandal internațional, nu i-au intentat un proces penal de atentat la securitatea statului, șantajându-l însă cu unul pentru homosexualitatea sa manifestă. În 1980, a plecat în Germania cu o bursă de cercetare a operei lui Dostoievski. În 1983, a hotărât să nu se mai întoarcă în țară și s-a stabilit în Germania. În ultimii ani de viață, a început să-și scrie *Autobiografia*, despre care credea că va fi marea sa operă, obsedat de gândul că nu va avea timp s-o ducă la bun sfârșit. A murit la 6 februarie 1993, la München.

OPERE: Critică și istorie literară: *Despre mască și mișcare*, 1944; *Scriitori moderni*, 1966; *Poezia lui Eminescu*, 1968; *E. Lovinescu*, 1970; *Însemnări critice*, 1970; *Lampa lui Aladin*, 1971; *Engrame*, 1975; *Analize și sinteze*, 1976; *Alte însemnări critice*, 1980; *Istoria literaturii române*, vol. I (1800–1945), 1991; *Scriitori contemporani*, 1994; *De la „elanul juvenil“ la „visatul Euphorion“*. **Publicistică de tinerețe:** 1938–1947, 2007. **Proză și poezie:** *Povestea tristă a lui Ramon Ocg*, 1941; *Sabaios*, 1968; *Poemele lui Balduin de Tyaormin*, 1969; *Moartea unui contabil*, 1972; *Viața particulară* (poezii și aforisme), 1977; *Primăvara elvețiană și alte proze*, 1999. **Corespondență, memorialistică:** *Un roman epistolar* (corespondența lui I. Negoïțescu cu Radu Stanca, 1945–1961), 1978; *Straja dragonilor*, 1994; *Ora oglinzilor* (pagini de jurnal), 1997; *Dialoguri după tăcere* (scrisori către S. Damian), 1998. **Texte politice:** *În cunoștință de cauză*, 1990.

I. NEGOIȚESCU

Straja dragonilor

Memorii 1921–1941

Ediție îngrijită, prefață și note de
ION VARTIC

Cuvânt înainte de
IOANA PÂRVULESCU

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor coordonator al colecției: Oana Bârna

Redactor: S. Skultéry
Coperta: Andrei Gamaș
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Anca Drăghici
DTP: Emilia Ionașcu, Dan Dulgheru

Tipărit la „Accent Print” – Suceava

© HUMANITAS, 2009, pentru *Straja dragonilor*
© Emil Hurezeanu, pentru *Jurnal*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NEGOIȚESCU, ION

Straja dragonilor: memorii: 1921–1941 / I. Negoitescu;
ed. îngrijită, pref. și note de Ion Vartic; cuvânt înainte de
Ioana Pârvulescu. – București: Humanitas, 2009

ISBN 978-973-50-2458-1

I. Vartic, Ion (pref.)
II. Pârvulescu, Ioana (pref.)
821.135.1-94

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

CAPITOLUL 1

Rochia de bal

Am venit pe lume în ziua de 10 august 1921, la două ore după miezul nopții (n-am așteptat să se facă ziua, cum s-ar fi convenit: graba, precipitarea, spontaneitatea care te împiedică să-ți organizezi mai bine treburile vieții, iată una din trăsăturile esențiale ale caracterului meu). Ora exactă o dețin de la mătușa mea Aurelia (1897–1978), cumnata mamei, care, povestind evenimentul, pretindea a fi fost prima care m-a ținut atunci în brațe; de unde s-ar putea deduce că m-a și moșit, dacă vârsta și inexperiența condiției sociale n-ar contrazice această presupunere. Locul nașterii mele este orașul Cluj (Kolozsvár pentru unguri, Klausenburg pentru nemți), Strada Călugărițelor (Apácák utca)¹ nr. 6, în vecinătatea pieței Mihai Viteazul (Széchenyi tér). Casa, unde mama (Lucreția, 1896–1974) se afla atunci la părinții ei (tata, locotenentul Ioan Negoîțescu, 1894–1972, cu garnizoana la Oradea, a fost înștiințat printr-o telegramă care suna cam așa: „Micul Ionel te așteaptă cu dor“), poate mai există și azi, ascunsă de clădiri construite între timp în jur. În prima mea copilărie, cum mi-o amintesc, ea avea în față

---

1. De fapt, nici varianta românească, nici cea maghiară a denumirii nu a existat vreodată ca atare în indexul oficial al străzilor din Cluj, ea fiind o creație populară, transmisă de tradiția locală, pornind de la numele purtat de această stradă: Apáczai Csere János (învățat maghiar din Transilvania, 1625–1659) (*Apáczai* < [[localitatea] *Apác[z]a* < subst. comun *apáca* „călugăriță“). Azi, strada Argeș (*n. ed.*).

o curte vastă, cu un rond mare de flori în mijloc, curte despărțită, la dreapta cum intrai pe poartă, printr-un gard, de o imensă grădină cu mulți pomi roditori, meri, pruni, cireși, nuci și un păr uriaș, vara încărcat de fructe mărunte și delicioase, cu miezul roșu; accesul, printr-o portiță, spre grădina altfel invadată de buruieni și în neorânduială era liber: deoarece eu n-am frecventat-o decât în perioada de dinainte de școala primară, grădina aceasta fructiferă și cu vegetația nebună mi s-a păstrat în memorie ca ceva tropical: abundență, libertate, obscuritate. Bunicul meu matern, proto-popul Theodor Cotuțiu (1854–1930), care fusese mai întâi preot în satul lui de origine, Diug (mai târziu, i s-a schimbat numele în Dumbrăvița), se trăgea dintr-un neam de popi din tată în fiu. Cam bețivi se pare, spre deosebire de dânsul, care strălucea prin sobrietate și abțință, consolidate de zgârcenie. Popa cel bătrân, taică-său, a murit înecat în apa unde căzuse de pe pod pe când se întorcea acasă de la o libație. Ortodox, bunicul meu a studiat teologia la Sibiu, unde s-a împrietenit cu colegul său de facultate Nicolae Ivan, viitorul episcop de Cluj. Sub îndemnul acestui prieten, probabil, a participat la lupta națională a românilor ardeleni împotriva asupririi maghiare și a fost unul din cei 237 de bărbați care în anul 1892 au pornit la Viena ca să înmâneze împăratului Memorandumul. Însăunat după Unirea din 1918 în nou înființata (reînființata) episcopie a Vadului și Felea-cului, Nicolae Ivan și-a adus amicul alături de dânsul, numindu-l consilier eparhial. Vajnicului ierarh, care a fost un excelent administrator, i se datorează, ca încoronare a strădaniilor sale, impozanta catedrală ortodoxă din capitala Transilvaniei. Revăd încă înalta clădire albă îmbrățișată de schele și înconjurată de un maidan plin de materiale de construcție, și mai țin minte că și tata – desigur la instigarea socrului său – făcea parte dintr-un comitet ajutător la

săvârșirea lucrărilor (strângerea și distribuirea fondurilor particulare). Bunica mea, Lucreția Hontila (1859–1936), din Mocod, comună de oameni cu stare, așezată pe dealurile premontane din nordul Ardealului, era fiica notarului Toma Hontila, cu studii la Blaj, foarte bun gospodar, proprietar de livezi, care își desfăcea merele la Budapesta. Legenda familială spune că a refuzat cariera administrativă ce i-o promisese ră ungurii – să-l facă prefect, dacă se maghiarizează. Dintr-o broșură comemorativă a Liceului grăniceresc din Năsăud, am aflat că, la moarte, biblioteca sa a trecut în stăpânirea acestui liceu și, de asemeni, că ar fi avut o activitate publicistică. Legenda lui mai spune că, prea înfocat catolic, n-a fost de acord să-și mărite fiica unică cu un teolog ortodox, astfel că acesta s-a văzut nevoit să-și răpească mireasa, imprudent consimțitoare la rapt; „imprudent“ zic, fiindcă răpirea n-a avut drept rezultat o căsnicie fericită. Bunica mea vorbea totdeauna cu silă despre soțul ei, nu-l scotea din „țap bătrân“ (virilitate prelungită, se vede!) și-l acuza de a fi risipit în afaceri nenorocite averea considerabilă ce i-o adusese ca zestre. Prost gospodar și ne iubind pământul, dar îndrăgind aurul și argintul, vindea pe datorie totul ca să adune bani (a vândut chiar o herghelie țaranilor care nu și-au plătit decât în infimă parte datoria), iar banii îi împrumuta pe camătă și fără acte, doar pe jurământ, astfel că nici pe cale judecătorească nu-și putea revendica drepturile. Lovitura de grație i-a dat-o fără îndoială prăbușirea valutară de după războiul mondial. Bunica îi blestema îndeosebi avariția, și într-adevăr ca avar îl păstrez și eu în amintire. La Dumbrăvița (Diug) n-am fost niciodată. Mocodul l-am vizitat abia în anul 1966, în fugă, cu prilejul sărbătoririi centenarului Coșbuc, când (nu prea de mult ieșit din închiisoare și pentru întâia oară cu drepturi legale) am fost și eu invitat la serbările de la Hordou organizate de Uniunea

Scriitorilor. Legende de aceea sunt legende, ca mai adesea să se abată de la realitatea istorică: sora mai mare a mamei, Virginia (1889–1975) pretindea că ar fi fost curtată, pe când era copilă, de „junele“ bard... Chiar dacă memoria mă înșală și mătușa mea vorbea, de fapt, de Claudia, întâiul copil al bunicilor, frumoasa Claudia, gingașă, feciorelnică și nelumească făptură moartă de frizie cu mulți ani înaintea nașterii mele, anacronismul mai stăruie – ținând cont de faptul că încă din 1895 autorul *Nunții Zamferei* se căsătorise la București cu Elena Sfetea – și nu-mi confirmă decât fascinația pe care poetul a exercitat-o printre domnișoarele locului. Nu rețin ca maică-mea să fi rostit vreodată numele Claudiei, în schimb mătușa mea Virginia îl pronunța cu venerație, însoțindu-l întotdeauna de acel „fie iertată“ care nu mă împiedică să cred că dânsa se identifica cu sora ideală, socotindu-se fericită că apucase să o cunoască. Datorită mențiunilor ei reiterate, făptura palidă ca lămâița, pierdută în celălalt veac, răătăcită pe Câmpii Elizee vide, îmi stăruie până azi în minte, întrevăzând-o fantomatică, „logodnică de-a pururi“, galactică plutind, mai degrabă dezintegrând văzduhul ca o altă Dame blanche,¹ decât pe valuri în curgere moale ca Ofelia, încununată cu rozmarin și anason.

Cea mai veche semnalară scrisă a numelui de Negoîțescu am întâlnit-o într-un document din anul 1652, sub Matei Basarab (*Cartea obșteștii adunări a țării*), publicat de Bălcescu în *Magazinul istoric pentru Dacia*: el se regăsește printre semnăturile celor ce au judecat, în obșteasca adunare, pe trei boieri dovediți. Ceea ce nu înseamnă că ar fi vorba de un strămoș al meu. Splendoarea documentului o constituie amplul blestem, consfințit de Domn, de mitropolit și de

1. Cf. *Doamna albă*, operă omonimă a compozitorului francez F. A. Boieldieu (*n. ed.*).

toți cei de față, prin care se comută pedeapsa cu moartea cuvenită boierilor furi. Înfațișând tatei documentul, el nu s-a lăsat nici cuprins de emoție, nici nu s-a arătat convins de ceva. Dânsul era feciorul unui funcționar de căi ferate, Gheorghe pe numele său mic, și al soției acestuia, Filofteia (1874–1963), fiica restauratorului Ioniță Dimitriu din Slatina și a soției lui, Sultana, în casa căroră s-a născut și nepotul lor, ce avea să-mi fie genitor. Numele de Filofteia mi s-a părut ridicol și-mi era parcă rușine să-l atribui mamei părintelui meu, până când mi-a căzut în mână faimoasa operă a episcopului genevez François de Sales, *Introduction à la vie dévote*, în care sfântul om își adresează îndemnul unei Philothée, simbol al tuturor femeilor iubitoare de Dumnezeu. Că purtătoarea lui de pe îndepărtate meleaguri dunărene s-a arătat în viață destul de indiferentă față de Cel de sus nu schimbă nimic din respectul și farmecul cu care m-am deprins eu apoi să înconjur acest nume. Deasupra restaurantului soților Dimitriu, se afla micul lor hotel, unde se pare că, în perioade electorale, trăgeau diverși politicieni de vază, între care și Ion Brătianu. Gheorghe Negoïtescu, al cărui părinte ținuse în București birjă cu un cal – taică-meu îi spunea simplu și crud: birjar –, se trăgea poate din țărani de pe lângă Vălenii de Munte, unde există un sat cu Negoïtești, după cum mi-a relatat un tovarăș de suferință al meu la penitenciarul Jilava, și trebuie să fi fost un om cu sănătatea șubredă, căci a murit tânăr, lăsând după el o văduvă cu doi copii: Marioara și Ionel. Cum văduva lui s-a recăsătorit îndată cu inginerul italian Giovanni Godini (1859–1918), angajat și el de Căile Ferate Române, ca specialist, căruia avea să-i toarne o groază de copii, tata a fost crescut de acesta. Dar primii ani ai vieții și i-a petrecut în casa bunicilor, la Slatina, care răsuna până la ore insolite de muzica tarafului din local.

Cuprins

„Rătăcirile elevului Negoîtescu“.

Cuvânt înainte de Ioana Pârvulescu	5
<i>Trei schițe de portret.</i> Prefață de Ion Vartic	11
<i>Notă asupra ediției</i>	37

STRAJA DRAGONILOR

Capitolul 1. Rochia de bal	43
Capitolul 2. Convocat la director	130
[Capitolul 3. O amintire]	209
Fragment din JURNAL	213